

«Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» КеАҚ
Журналистика және саясаттану факультеті

Мағариф және Ғылым министрлігі
Қабылдау комиссиясының төрағасы,
Е.Б.Сыдыков
2023 ж.

**«B029-Аудиовизуалды құрылғылар және медиа өндіріс» білім беру
бағдарламалары тобы бойынша шығармашылық емтихандар
БАҒДАРЛАМАСЫ /**

**ПРОГРАММА творческих экзаменов по группе образовательных программ
«B029-Аудиовизуальные средства и медиа производство» /
PROGRAM of creative examination of educational programs groups of
«B029-Audiovisual Devices and Media Production»**

Құрастырғандар / Разработчики / Developers:

Журналистика және саясаттану
факультетінің деканы, ф.ғ.к., профессор

Қ.Ө. Сақ

«Баспасөз және баспа ісі» кафедрасының
меңгерушісі, ф.ғ.к., доцент

А.М. Шурентаев

«Баспасөз және баспа ісі» кафедрасының
профессоры, ф.ғ.д.

А.К. Ишанова

Қабылдау шығармашылық емтихан бағдарламасы «Баспасөз және баспа ісі» кафедрасының отырысында талқыланды / Программа вступительного творческого экзамена обсуждена на заседании кафедры «Печать и издательское дело» / The program of the entrance creative examination was discussed at a meeting of the Department of «Printing and publishing»

Хаттама / протокол / protocol № 08 «10» 03 2023.

Кафедра меңгерушісі / Зав. Кафедрой / Head of the Department А.М. Шурентаев

Факультетің (ОӘК) Оқу-әдістемелік комиссиясында мақұлданды / Одобрено учебно-методической комиссией (УМК) факультета / Approved by the Educational and Methodological Commission (EMC) of the faculty

Хаттама / протокол / protocol № 6 «16» наурыз 2023.

ОӘК төрағасы / Председатель УМК/ Chairman of EMB А.П. Пернебекова

Факультет деканы / Декан факультета / Dean of the Faculty Қ.Ө. Сақ

Университет ОӘК бекітілді / Утверждено на УМС университета / Approved by the EMC of the University

Хаттама / протокол / protocol № 5 «19» 05 2023.

Келісілді / Согласовано / Agreed:

Басқарма мүшесі- Академиялық мәселелер жөніндегі проректор / Член Правления-проректор по академическим вопросам / Member of the Board - Vice-Rector for Academic Affairs

С.Б.Мақыш

Мазмұны/ Содержание/ Content

1	Жалпы ереже.....	4
2	Шығармашылық емтиханды өткізу түрі.....	6
3	Шығармашылық емтиханды өткізу тәртібі.....	6
4	Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар үшін қабылдау шығармашылық емтиханын өткізу тәртібі.....	7
5	Апелляция.....	8
6	Шығармашылық емтиханды бағалау критерийлері.....	9
7	Шығармашылық емтиханның бірінші кезеңінің тақырыптары.....	9
8	Шығармашылық емтиханның екінші кезеңінің тақырыптары.....	9
9	Ұсынылатын әдебиеттер тізімі.....	10
1	Общие положения.....	11
2	Форма проведения творческого экзамена.....	13
3	Порядок проведения творческого экзамена.....	13
4	Проведение вступительного творческого экзамена для лиц с ограниченными возможностями.....	14
5	Апелляция.....	15
6	Критерии оценивания творческого экзамена.....	15
7	Тематика первого этапа творческого экзамена.....	16
8	Тематика второго этапа творческого экзамена.....	16
9	Список рекомендуемой литературы.....	17
1	General Provisions.....	18
2	The form of the creative exam.....	20
3	The order of the creative exam.....	20
4	Conducting an entrance creative exam for persons with disabilities.....	20
5	Appeal.....	21
6	Criteria for evaluating the creative exam.....	22
7	The subject of the first stage of the creative exam.....	23
8	The subject of the second stage of the creative exam7.....	23
9	List of recommended literature.....	24

1 Жалпы ереже

Бағдарлама ҚР ҒЖЖБМ жоғары білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы бұйрығы негізінде жасалды.

«B029 - Аудиовизуалды құрылғылар және медиа өндіріс» білім беру бағдарламалар тобы бойынша талапкерлер шығармашылық емтихандарға өтінішті белгіленген мерзімде тапсырулары тиіс.

Құжаттарды қабылдау Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ ережелерімен белгіленген мерзімде жүзеге асырылады. Құжаттарды қабылдау мерзімдерін бұзуға ешқандай жағдайда жол берілмейді. Құжаттарды қабылдау аяқталған күннен кейін талапкерге шығармашылық емтиханның өтетін орны мен күні туралы ақпарат беріледі.

«B029 - Аудиовизуалды құрылғылар және медиа өндіріс» білім беру бағдарламалар тобына қабылдану үшін екі кезеңнен тұратын шығармашылық емтихан тапсырады:

- 1. Жазбаша жұмыс-аудиовизуалды немесе медиажұмысты талдау;**
- 2. Коллоквиум және портфолио.**

Шығармашылық емтиханның бірінші кезеңі

Жазбаша жұмыс-аудиовизуалды немесе медиажұмысты талдау кезеңінде шығарма тақырыптары бірнеше нұсқада ұсынылады. Конвертке салынған эссе тақырыптарының нұсқасын талапкерлер өздері таңдайды.

Анықталған нұсқадағы эссе тақырыптары барлық талапкерлерге көрсетіліп, тақтаға немесе мониторға жазылады.

Осыдан кейін талапкер өзі қалаған тақырып бойынша эссе жазуға кіріседі. Эссе жазуға 3 сағат уақыт беріледі.

Эссе талапкердің көзқарастарын, оның өз ойын, құндылықтарын еркін түрде баяндауы тиіс. Эсседе талапкер өзі таңдаған тақырып бойынша пікірін, идеясын жеткізуі керек.

Эссені жазу барысында талапкер келесі принциптерді басшылыққа алуы тиіс:

1. Кіріспе мен қорытындыда мәселеге назар аударылуы тиіс (кіріспеде мәселе қойылады, қорытындыда автор пікірі түйінделеді).
2. Абзац, азат жолдар бөліп көрсетіледі, абзацтар байланысының логикалық өрілуі арқылы жұмыстың біртұтастығына қол жеткізіледі.
3. Стыльдің жеткізілімі: эссеге эмоциялық, экспрессивтік, көркемдік тән.

Эссеге талапкердің аты-жөні жазылған кесу парағы қабылдау комиссиясында қалады. Эссенің мәтіні штрих-кодпен емтихан комиссиясына таратылады.

Жазбаша жұмыстың мақсаты - «B029 - Аудиовизуалды құрылғылар және медиа өндіріс» білім беру бағдарламалар тобы бойынша талапкердің дарынын, ойын жеткізу шеберлігін байқау, жазу сауаттылығын, шығармашылық қабілетін, сыни ойлау дағдысын тексеру.

Шығармашылық жұмысты жазу барысында талапкер келесіні басшылыққа алуы керек:

- шығарма дәптерге жазылады, 200 сөзден кем болмауы тиіс;
- шығарма түсінікті етіп жазылуы тиіс.

Талапкер жұмыстың сапасы мен мазмұнына тікелей жауапты.

Шығармашылық емтиханның екінші кезеңі бойынша талапкермен еркін әңгімелесу жүргізіледі. **«Коллоквиум және портфолио» мақсаты** - талапкердің шығармашылық мүмкіндіктерін тереңдету, оның сауаттылығын, кәсіби бағытын айқындау.

Екінші кезеңде талапкердің шығармашылық портфолиосы мен мәтінді түзетуге арналған коллоквиум сауалдары ұсынылады.

Мәтінді редакциялау әрбір талапкермен жеке, еркін жағдайда жүргізіледі. Емтихан барысында комиссия мүшелері редакцияланған мәтіннің жетістіктері мен кемшіліктерін талдайды.

Талапкердің редакцияланған мәтінімен танысу барысында мынадай сұрақтар қойылуы мүмкін:

- таңдаған кәсібіне байланысты қаншалықты саналы түрде түсінігі бары, осы таңдауды сезіну дәрежесі;

- талапкердің қоғамдық-саяси әзірлігінің деңгейі, оның баспа саласы, журналистика бойынша сауаты, өзіндік ойлай білуі;

- талапкердің әдебиет, тарих, мәдениет бойынша жалпы білім беру бағдарламасы шеңберінде ой-өрісін анықтау. Талапкер тарих, мәдениет, қоғамдық оқиғаларға, оған қатысушыларға деген жеке көзқарасын негіздей біліп, өзіндік ой-тұжырымдарын жеткізе алуы; қазіргі заманның мәселелеріне байланысты пікір таластыра білуі;

- қызығушылық шеңберін, ой-өрісін, әртүрлі істерге және қызмет түрлеріне бейімділігін айқындайтын сұрақтар;

- тұлғаның психологиялық сапасын айқындауға арналған, талапкердің мінезін бақылаумен толықтырылған (аңғарымпаздық, образды ойлау, оқиғаға назарды шапшаң аудару, сараптаушылықпен ойлай білу, көркем сөйлеу, тіл табысушылық, тапқырлық т.б.) сұрақтар.

Талапкерлерге арналып редакциялауға 50 мәтін әзірленді.

Әрбір талапкер конверттегі ұсынылған мәтіндердің бірін таңдайды және жеке еркін түрде тапсырманы орындайды, яғни мәтінді редакциялап комиссияға тапсырады. Тапсырмада мәтінді орфографиялық, грамматикалық әрі мазмұндық қалыпқа келтіру, мәтінді түзеу, стилистикасын, композициялық құрылымын редакциялау ұсынылады.

Талапкер шығармашылық емтихан алдында, басқа негізгі құжаттардан басқа комиссия мүшелеріне мыналарды ұсына алады:

- баспалардың, масс-медиа редакцияларының, мектеп директорының, педагогтардың мінездеме-ұсыныстарын;

- баспада, газет, журналдарда, интернет басылымдарда жарық көрген авторлық материалдарды, қолжазбалар (өлеңдері, әңгімелері, новелла, суреттемелері және т.б.) аудио-бейнематериалдарды, фотосуреттер;

- әртүрлі шығармашылық конкурстарға қатысқанда алған жұлдесі туралы мақтау қағаздары, дипломдар, куәліктер, сертификаттар, алғыс хаттары және басқа құжаттар;

- баспа ісіне қатысты, басқа шығармашылық және кәсіби жұмыстар жөніндегі материалдары;

- медиа материалдары жарияланған шығармасының көшірмесі, фото түсірілімі түрінде ұсынылып, талапкердің қалауы бойынша түпнұсқамен толықтырылуына болады.

Комиссия екінші шығармашылық емтихан бойынша қорытынды бағасы жөнінде алқалық шешім қабылдайды, қажет болған жағдайда ерекше ескертулерді ескереді.

Шығармашылық емтихандар өткізу үшін пәндік комиссия құрылады және оны Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма төрағасы бекітеді.

Пәндік комиссия құрамы төрағасын қоса есептегенде тақ саннан тұрады. Комиссия шешімі оның құрамының кемінде үштен екісі отырысқа қатысса заңды деп саналады. Комиссия шешімі емтихан қабылдауға қатысып отырған комиссия мүшелерінің көпшілік дауысымен қабылданады. Комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда, төрағаның даусы шешуші болып табылады. Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма төрағасы-ректордың бұйрығымен бекітілетін емтихан комиссиясының құрамы мамандық бейініне сәйкес профессорлар, доценттер, жоғары білікті оқытушылар мен тәжірибелі журналистер мен редакторлардан жинақталады.

Шығармашылық емтиханның әр кезеңін өткізу қорытындылары бағалау тізімдемесі және емтихан комиссиясының хаттамасымен рәсімделеді.

Шығармашылық емтиханның әр кезеңінің нәтижелері сол күні жарияланады.

Шығармашылық емтиханды қайталап тапсыруға рұқсат етілмейді.

2 Шығармашылық емтихан өткізудің түрі

Университеттің емтихан комиссиясы шығармашылық емтиханды дәстүрлі форматта өткізеді.

Талапкерлерден шығармашылық емтихан тапсыруға өтініш қабылдау 20 маусымнан - 7 шілдеге дейін жүзеге асырылады.

Шығармашылық емтихан 8-15 шілде аралығында өткізіледі.

Шығармашылық емтихандар өткізу үшін пәндік комиссия құрылады және оны Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Басқарма төрағасы-ректор бекітеді.

3 Шығармашылық емтиханды өткізу тәртібі

Шығармашылық емтиханының кестесін, күнін, уақытын және өтетін жерін, консультация уақытын қабылдау комиссиясының төрағасы бекітеді және оқуға түсушілерге құжаттар қабылданғанға дейін хабарланады.

Талапкерлер шығармашылық емтихан өтетін аудиторияға жеке басын куәландыратын құжатты көрсетіп, барлық санитарлық нормаларды сақтауға сай болған соң кіреді.

Шығармашылық емтихан басталғанға дейін талапкерге шығармашылық емтиханды өткізу тәртібі түсіндіріледі, шығармашылық емтихан басталу және аяқталу уақыты, нәтижелерді жариялау уақыты мен орны, апелляцияға өтініш беру процедуралары айтылады.

Шығармашылық емтиханның бірінші кезеңінде талапкерде кеңсе заттары (қалам мен қарындаш) болуы тиіс.

Талапкерлерге конвертке салынған шығарма тақырыптары бірнеше нұсқада ұсынылады. Осыдан кейін талапкер таңдалған нұсқадағы өзі қалаған тақырып бойынша шығарма жазуға кіріседі. Шығарма жазуға 3 сағат уақыт беріледі.

Шығармаға талапкердің аты-жөні жазылмайды.

Шығарма жазу кезінде комиссия мүшелерінің әрқайсысы талапкерлерді бақылап отырады.

Шығармашылық емтихан кезінде талапкер рұқсатсыз аудиториядан шығып кетуіне, артық қимыл-әрекет етуіне, өзгеге кедергі жасауына болмайды.

Шығармашылық жұмысты жазу барысында талапкер шығарманы оқушы дәптеріне жазылады және 200 сөзден кем болмауы тиіс.

Талапкер жұмыстың сапасы мен мазмұнына тікелей жауапты.

Шығармашылық емтиханның екінші кезеңінде талапкердің шығармашылық жұмыстары, баспасөзге жарияланған мақалалары, слайдтары, видеоматериалдары, фотоальбомдары (өзі түсірген суреттер) болуы керек. Мұндай материалдары болмаса да, талапкер емтихан тапсыра алады.

Портфолио көрсету уақыты – 5-7 минут.

Шығармашылық емтиханда коллоквиумда мәтінмен жұмыс жасайды. Редакциялаудан өткізген мәтінге байланысты өз пікірі мен көзқарасын білдіреді.

4 Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар үшін қабылдау шығармашылық емтиханын өткізу тәртібі

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Академиялық саясатына сәйкес, университеттің академиялық қызметіндегі негізгі қағидаттардың бірі – барлық білім алушыларға тең мүмкіндіктер беру және әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, гендерлік, жас және басқа да белгілері бойынша, сондай-ақ ерекше білім берілуіне қажеттілігі бар білім алушыларға қатысты кемсітушілікке жол бермеу болып табылады.

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ психофизикалық даму ерекшеліктерін, олардың жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын ескере отырып, денсаулығының мүмкіндігі шектеулі тұлғалар (бұдан әрі – ДМШ талапкерлер) қатарынан оқуға түсушілер үшін шығармашылық қабылдау емтихандарын өткізуді қамтамасыз етеді.

Емтиханды тапсыру кезінде факультет ДМШ талапкерлердің аудиторияларға кедергісіз кіруіне материалдық-техникалық жағдай жасайды, лифт болмаған жағдайда аудитория ғимараттың бірінші қабатында орналасуы керек.

Қажет болған жағдайда ДМШ талапкерлер өздерінің Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ-ға құжаттарды қабылдау туралы өтініштерінде шығармашылық қабылдау емтихандарын өткізу кезінде арнайы жағдайларды жасау керектігін мәліметінде атап көрсетеді.

Арнайы жағдайлар жасау қажеттілігі туралы мәліметі бар қабылдау туралы өтініштің негізінде ДМШ талапкерлерге келесі жағдайлар ұсынылуы мүмкін:

- қабылдау комиссиясы төрағасының рұқсатымен шығармашылық қабылдау емтихандары бөлек аудиторияларда өткізіледі;

- ДМШ талапкерлерге басқа талапкерлермен бірге шығармашылық емтихандар өткізуге рұқсат етіледі, егер емтихан тапсыру кезінде оқуға түсушілер үшін қиындықтар туғызбаса;

- ДМШ талапкерлердің ерекшеліктерін ескере отырып (жұмыс орнына отыру, қозғалу, оқу, жазу не тапсырманы рәсімдеу, сурет пен сызбаны орындаудан басқа тапсырмаларды орындау, т.с.с.) аудиторияда қажетті техникалық көмек көрсететін ресми көмекшінің (тьютордың) шығармашылық емтихан кезінде бірге болуына рұқсат етіледі;

- қабылдау комиссиясының шешімімен ДМШ талапкерлерге арналған шығармашылық емтиханның ұзақтығы ұзаруы мүмкін, бірақ 1,5 сағаттан аспауы керек;

- ДМШ талапкерлерге олар үшін қол жетімді түрде шығармашылық емтихан өткізу тәртібі туралы ақпарат беріледі;

- ДМШ талапкерлер қабылдау сынағынан өту кезінде өздеріне тән техникалық құралдарды олардың сипаттамаларына байланысты қолдана алады (эртүрлі модификациядағы есту аппараттары, ұлғайтқыш құрылғылар, портативті үстел шамдары, эртүрлі конфигурациядағы көлік құралдары және т.б.);

- қабылдау комиссиясының шешімі бойынша шығармашылық емтихан нысанын ауызша түрінен жазбаша түріне және керісінше өзгертуге рұқсат етіледі.

5 Апелляция

Қабылдау емтихандарын өткізу кезеңінде шығармашылық емтиханға қойылатын талаптарды сақтау, даулы мәселелерді шешу, тиісті емтихандарды тапсырушы адамдардың құқықтарын қорғау мақсатында ЖОО басшысының бұйрығымен, төрағасын қоса алғанда, құрамы тақ саннан тұратын апелляциялық комиссия құрылады.

Апелляцияға өтінішті шығармашылық емтихан тапсырған тұлға апелляциялық комиссия төрағасының атына өтінішті өз атынан береді және шығармашылық емтихан нәтижелері жарияланғаннан кейін келесі күні сағат 13.00-ге дейін қабылданады және апелляциялық комиссия өтінішті бір жұмыс күні ішінде қарайды.

Апелляциялық комиссияның шешімі отырысқа оның құрамының кемінде үштен екісі қатысса, заңды деп есептеледі. Шығармашылық емтихан нәтижелерімен келіспеу туралы апелляция жөніндегі шешім қатысып отырған Комиссия мүшелері санының көпшілік даусымен қабылданады. Апелляциялық комиссия мүшелерінің дауыстары тең болған жағдайда төрағаның дауысы шешуші болады. Апелляциялық комиссияның жұмысы төраға және қатысып отырған комиссияның барлық мүшелері қол қойған хаттамамен рәсімделеді.

«Коллоквиум және портфолио» сұхбат түрінде өтетіндіктен, апелляция қарастырылмаған.

6 Шығармашылық емтиханды бағалау критерийлері

Талапкердің шығармасын бағалауда комиссия мүшелері мынадай критерийлерді басшылыққа алады:

«Өте жақсы» - 45-35 балл:

- жұмыстың мазмұны тақырыпқа толықтай сәйкес келетін;
- ешқандай қатесі жоқ;
- мазмұны біртіндеп өрбиді;
- сөздік қоры бай, синтаксистік құрылымы сан аулан, сөз қоданыстағы дәлдік сақталған;
- мәтіннің стилдік бірлігі және көркемдігі сақталған жұмысқа қойылады.

«Жақсы» - 34-25 балл:

- жұмыстың мазмұны жалпы тақырыпқа сәйкес келетін (тақырыптан сәл ауытқушылығы байқалған);
- ойды жеткізуде аздаған кемшіліктері бар;
- сөйлемнің лексикалық және грамматикалық құрылымы сан алуан;
- жұмыстың стилі біртұтастығымен және көркемдігімен назар аударған жұмысқа қойылады.

«Қанағаттанарлық» - 24-15 балл:

- шығармада айтарлықтай көзге түсіп тұрған қателіктері бар;
- баяндаудағы кезектілік кей тұстарда сақталмаған;
- сөз байлығы жұтаң және синтаксистік құрылымдары да қайталана беретін, сөз қолданыста қателіктер жіберілген;
- шығарманың стилі бір тұтас емес, сөйлемдердің көркемдік деңгейі төмен жұмыстарға қойылады.

«Қанағаттанғысыз» - 14-0 балл:

- жұмыс тақырыпқа сай келмейтін;
- шығарманың барлық бөлімінде де ойдың жүйелілігі сақталмаған;
- шығарма жоспарға сәйкес емес;
- сөздері өте жұтаң;
- шығарма қысқа-қысқа бір-бірімен байланысы да жоқ бір тектес сөйлемдермен жазылған;
- мәтіннің стилдік бірлігі сақталмаған жұмыстарға қойылады.

7 Шығармашылық емтиханның бірінші кезеңінің тақырыптары

Шығармашылық емтихан тапсырмаларының құпиялылығын сақтау мақсатында Жазбаша жұмыс-аудиовизуалды немесе медиа жұмысты талдау тақырыптары алдын ала жария етілмейді.

8 «Коллоквиум және портфолио» кезеңінде:

Талапкердің редакцияланған мәтінімен танысу барысында мынадай сұрақтар қойылуы мүмкін:

- таңдаған кәсібіне байланысты қаншалықты саналы түрде түсінігі бары, осы таңдауды сезіну дәрежесі;

- талапкердің қоғамдық-саяси әзірлігінің деңгейі, оның баспа саласы, журналистика бойынша сауаты, өзіндік ойлай білуі;

- талапкердің әдебиет, тарих, мәдениет бойынша жалпы білім беру бағдарламасы шеңберінде ой-өрісін анықтау. Талапкер тарих, мәдениет, қоғамдық оқиғаларға, оған қатысушыларға деген жеке көзқарасын негіздей біліп, өзіндік ой-тұжырымдарын жеткізе алуы; қазіргі заманның мәселелеріне байланысты пікір таластыра білуі;

- қызығушылық шеңберін, ой-өрісін, әртүрлі істерге және қызмет түрлеріне бейімділігін айқындайтын сұрақтар;

- тұлғаның психологиялық сапасын айқындауға арналған, талапкердің мінезін бақылаумен толықтырылған (аңғарымпаздық, образды ойлау, оқиғаға назарды шапшаң аудару, сараптаушылықпен ойлай білу, көркем сөйлеу, тіл табысушылық, тапқырлық т.б.) сұрақтар.

Талапкердің шығармашылық жұмыстары (баспа, мерзімді басылым, онлайн БАҚ-тағы және әлеуметтік желілердегі видео, фото, аудиоматериалдары және т.б.) сарапқа салынады.

9 Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Оспан Е. Эссе және оның түрлері. Алматы, Білім мазмұнын дамыту институты, 2022.

2. https://emle.kz/?fbclid=IwAR3dxfmBLahNAHG0qyAfQJSyUyk_qHL0QAu8uodYGVLLVIIQEv-IW9-xnZM

3. Эссе жазуға қойылатын талаптар / <https://stan.kz/esseni-kalay-zhazadi-barlik-erezheler-311643/>

4. Қазақстан Республикасы журналисінің этикалық кодексі / https://www.inform.kz/kz/kazakhstan-respublikasy-zhurnalisinin-etikalyk-kodeksi-tolyk-matini_a2506462

5. Мерзімді басылымдар, телерадиоарналар, ақпараттық порталдар материалдары.

1 Общее положения

Программа руководствуется типовыми правилами приема на обучение в организации образования, реализующими образовательные программы высшего образования, утвержденные приказом МОН РК.

Абитуриенты группы образовательных программ «B029 - Аудиовизуальные средства и медиа производство» должны своевременно подать заявку на сдачу творческих экзаменов.

Для проведения творческих экзаменов создается предметная комиссия, которая утверждается ректором ЕНУ имени Л. Н.Гумилева.

Основная задача комиссии по проведению экзаменов – выявление творческих способностей абитуриента, необходимых для профессии издателя.

Для поступления на группу образовательных программ «B029 - Аудиовизуальные средства и медиа производство» сдается творческий экзамен, состоящий из двух этапов:

- 1. Анализ письменной работы – аудиовизуальной или медиаработы;**
- 2. Коллоквиум и портфолио.**

Первый этап творческого экзамена

Темы эссе «Анализ письменной работы – аудиовизуальной или медиаработы» представляются в нескольких вариантах. Вариант тем в конверте, абитуриенты выбирают сами.

Темы эссе в выбранном варианте показываются всем абитуриентам и записываются на доске или мониторе.

После этого абитуриент приступает к написанию эссе на выбранную тему. На написание эссе отводится 3 часа.

Эссе должно свободно излагать взгляды абитуриента, ценности, идею и его мысли по выбранной им теме.

При написании эссе абитуриент должен руководствоваться следующими принципами:

1. Во введении и заключении должно быть уделено внимание проблеме темы (во введении поднимается вопрос, в заключении обобщается мнение автора).
2. Выделяются абзацы, достигается единство работы посредством логического переплетения абзацев.
3. Передача стиля: эмоционально, экспрессивно, художественно присуще эссе.

Отрезной лист с ФИО абитуриента на эссе остается в приемной комиссии. Текст эссе раздается экзаменационной комиссии со штрих-кодом.

Цель данного экзамена в группе образовательных программ «B029 - Аудиовизуальные средства и медиа производство» - проверка талантов абитуриента, мастерство мышления, креативности, навык письма и критического мышления.

При написании творческой работы абитуриент должен руководствоваться ниже указанными правилами:

- эссе пишется в тетрадях объемом не менее 3-х страниц;

- эссе должно быть написано четко и понятно.

Абитуриент несет прямую ответственность за качество и содержание своей работы.

Целью собеседования «Коллоквиум и портфолио» - является получение более глубоких знаний о творчестве, уровне профессиональной направленности и общей культуре.

На втором этапе представляются творческое портфолио абитуриента и коллоквиумные вопросы по корректровке и редактированию текста.

Текст редактируется индивидуально с каждым абитуриентом. В ходе экзамена члены комиссии анализируют правильность редактируемого текста.

Для абитуриентов было подготовлено 50 текстов для редактирования.

Каждый абитуриент выбирает один из представленных текстов в конверте и индивидуально выполняет задание, т.е. редактирует текст и сдает комиссии. В задании предлагается исправление орфографических, грамматических и смысловых оформлений текста, исправлений текста, редактирований стилистики и композиционного строя.

Перед творческим экзаменом абитуриент может, помимо других основных документов, представить членам комиссии:

- характеристики и рекомендации издателей, СМИ, директоров школ, учителей;

- авторские материалы, опубликованные в печати, газетах, журналах, интернет-изданиях, рукописи (стихи, рассказы, новеллы, иллюстрации и др.), аудио и видеоматериалы, фотографии;

- благодарственные письма, дипломы, грамоты, участие в разных конкурсах и другие документы о призах, полученных при участии в различных творческих конкурсах;

- материалы по издательской, творческой и профессиональной работы;

- материалы СМИ могут быть представлены в виде копии опубликованного произведения, фотографии и дополнены оригиналом по желанию абитуриента.

Комиссия принимает коллегиальное решение об итоговой оценке творческого экзамена с учетом особых замечаний, если это необходимо.

Экзаменационная комиссия по творческим экзаменам создается и утверждается Председателем Правления - Ректором ЕНУ им. Л.Н. Гумилева.

Состав данной комиссии состоит из нечетного числа, включая председателя. Решение комиссии считается действительным, если на заседании присутствует не менее двух третей ее членов. Решение комиссии, участвующей в экзамене, принимается большинством голосов.

Состав экзаменационной комиссии, утверждаемый приказом Председателя Правления - Ректора ЕНУ имени Л.Н. Гумилева, формируется из числа профессоров, доцентов, высококвалифицированных преподавателей, опытных журналистов и редакторов в соответствии с профилем специальности.

Результаты каждого этапа творческого экзамена заносятся в оценочную ведомость и протокол экзаменационной комиссии.

Результаты каждого этапа творческого экзамена будут объявлены в тот же день.

Пересдача творческого экзамена не допускается.

Экзамен проводится в соответствии с инструкцией
<https://www.enu.kz/ru/postupayushchim-2021/bakalavriat.php>

2 Форма проведения творческого экзамена

Творческий экзамен проводится экзаменационной комиссией на территории университета с соблюдением всех санитарных норм.

Заявки на творческий экзамен принимаются с 20 июня по 7 июля.

Творческий экзамен пройдет с 8 по 15 июля.

Для проведения творческого экзамена создается предметная комиссия, которая утверждается ректором ЕНУ имени Л. Н. Гумилева.

3 Порядок проведения творческого экзамена

Расписание творческого экзамена (дата, время и место проведения, консультации) утверждается председателем приемной комиссии и доводится поступающим до приема документов.

Допуск абитуриентов в аудиторию для проведения творческого экзамена осуществляется при предъявлении документа, удостоверяющего личность и соблюдении всех санитарных норм.

До начала экзамена абитуриентам объясняют порядок проведения творческого экзамена, время начала и окончания творческого экзамена, где и когда будут объявлены результаты и процедура подачи заявления на апелляцию.

На экзамене абитуриенту необходимо иметь канцелярские принадлежности (ручка и карандаш).

Темы эссе, помещенные в конверты, абитуриентам предлагаются в нескольких вариантах. После этого абитуриент приступает к написанию сочинения по желаемой ему теме в выбранном варианте. На написание эссе отводится 3 часа.

Фамилия и инициалы абитуриента в эссе не записываются.

При написании эссе каждый из членов комиссии наблюдает за абитуриентами.

Во время творческого экзамена абитуриент не может выходить из аудитории без разрешения, совершать лишние движения, препятствовать другим.

При написании творческой работы абитуриент записывает произведение в ученическую тетрадь и должно быть не менее 200 слов.

Абитуриент несет прямую ответственность за качество и содержание работ.

На втором этапе творческого экзамена абитуриент должен иметь творческие работы, статьи, опубликованные в прессе, слайды, видеоматериалы, фотоальбомы (фотографии, сделанные им самим). Даже без таких материалов абитуриент может сдать экзамен.

Время показа портфолио - 5-7 минут.

По коллоквиуму работа и редактирование текста, выражение своего мнения и точки зрения в зависимости от текста.

4 Проведения вступительного творческого экзамена для лиц с ограниченными возможностями

В соответствии с Академической политикой ЕНУ им. Л.Н. Гумилева одним из основных принципов академической деятельности университета является обеспечение равных возможностей для всех обучающихся и образование с особыми потребностями в плане социального, национального, религиозного, гендерного, возрастного и других характеристик недопущения дискриминации.

В ЕНУ им. Л.Н. Гумилева проводятся творческие вступительные экзамены для студентов с ограниченными возможностями здоровья (далее – абитуриенты с ОВЗ) с учетом особенностей их психофизического развития, их индивидуальных возможностей и состояния здоровья.

При сдаче творческого экзамена для абитуриентов с ОВЗ организуются обеспечения материально-технических условий для беспрепятственного доступа и нахождения поступающих в аудитории, при отсутствии лифта аудитория должна располагаться на первом этаже здания.

При необходимости заявители должны представить в заявлении о приеме в ЕНУ им. Л.Н. Гумилева о создании особых условий.

На основании заявления о приеме со сведениями о необходимости создания особых условий поступающим могут быть предложены следующие условия:

- С разрешения Председателя Приемной комиссии очные творческие вступительные экзамены проводятся в отдельных аудиториях;

- Абитуриентам разрешается проводить творческие экзамены с другими абитуриентами при условии, что они не вызывают затруднений у абитуриентов во время экзамена;

- Наличие официального помощника (тьютора) во время творческого экзамена, оказание необходимой технической помощи на занятиях с учетом специфики абитуриентов (занять рабочее место, передвигаться, прочитать, записать или оформить задание, кроме выполнения рисунка и чертежа, и др.) разрешено;

- По решению Приемной комиссии продолжительность творческого экзамена с ОВЗ может быть увеличена, но не более чем на 1,5 часа.

- Абитуриентам с ОВЗ будет предоставлена информация о порядке проведения творческих экзаменов в доступной для них форме.

- Абитуриенты с ОВЗ могут использовать собственные технические средства при проведении вступительного экзамена в зависимости от их характеристик (слуховые аппараты разных модификаций, лупы, переносные настольные лампы, транспортные средства различной конфигурации и т.д.).

- Допускается изменение формы творческого экзамена (с устной на письменную и наоборот) по заявлению абитуриента с ОВЗ или его официального представителя по решению Приемной Комиссии.

5 Апелляция

На период проведения вступительных экзаменов в целях соблюдения требований, предъявляемых к творческому экзамену, разрешения спорных вопросов, защиты прав лиц, сдающих соответствующие экзамены, приказом руководителя вуза создается апелляционная комиссия, которая состоит из нечетного числа членов, включая ее председателя.

Заявление на апелляцию подается на имя председателя апелляционной комиссии лично лицом, сдавшим творческий экзамен и принимается до 13:00 часов следующего дня после объявления результатов творческого экзамена и рассматривается апелляционной комиссией в течение одного рабочего дня.

Решение апелляционной комиссии считается правомочным, если на заседании присутствуют не менее двух третей ее состава. Решение по апелляции о несогласии с результатами творческого экзамена принимается большинством голосов от числа присутствующих членов комиссии.

По этапу «Коллоквиум и портфолио» будет проходить в форме интервью, апелляции рассматриваться не будут.

6 Критерии оценивания творческого экзамена

При оценке работы соискателя члены комиссии руководствуются следующими критериями:

«Отлично» - 45-35 баллов:

- содержание работы полностью соответствует теме;
- без ошибок;
- содержание развивается постепенно;
- Словарный запас богат, синтаксическая структура многочисленна, словоупотребление точное;
- стилистическое единство и художественность текста.

«Хорошо» - 34-25 баллов;

- достаточно полно и убедительно раскрывается тема с незначительными отклонениями от нее;
- обнаруживаются хорошие знания литературного материала, и других источников по теме письменной работы, и умение пользоваться ими для обоснования своих мыслей, а также делать выводы и обобщения;
- логическое и последовательное изложение текста работы;
- четко сформулирован тезис, соответствующий теме письменной работы;
- в основной части логично, связно, но недостаточно полно доказывается выдвинутый тезис;
- написано правильным литературным языком, стилистически соответствует содержанию;
- имеются единичные фактические неточности;
- имеются незначительные нарушения последовательности в изложении мыслей;

- заключение содержит выводы, логично вытекающие из содержания основной части.

«Удовлетворительно» - 24-15 баллов;

- в основном раскрывается тема;
- дан верный, но односторонний или недостаточно полный ответ по теме;
- допущены отклонения от нее или есть отдельные ошибки в изложении фактического материала;
- обнаруживается недостаточное умение делать выводы и обобщения;
- материал излагается достаточно логично, но имеются отдельные нарушения последовательности выражения мыслей;
- выводы не полностью соответствуют содержанию основной части.

«Неудовлетворительно» - 14-0 баллов;

- тема письменной работы абсолютно не раскрыта, что свидетельствует о поверхностном знании;
- письменная работа состоит из путаного пересказа отдельных событий, без выводов и обобщений;
- письменная работа характеризуется случайным расположением материала, отсутствием связи между частями;
- выводы письменной работы не вытекают из основной части;
- отличается наличием грубых орфографических, пунктуационных и стилистических ошибок.

7 Тематика первого этапа творческого экзамена

В целях соблюдения конфиденциальности заданий творческого экзамена темы Письменной работы – анализ аудиовизуальной или медиа работы не оглашаются заранее.

8 На этапе «Коллоквиум и портфолио»:

При рассмотрении отредактированного текста абитуриент могут быть заданы следующие вопросы:

- степень осознания выбранной профессии, степень осознания этого выбора;
- уровень общественно-политической подготовки соискателя, его издательская деятельность, журналистская грамотность, способность мыслить самостоятельно;
- определить сферу мысли абитуриента по общеобразовательной программе по литературе, истории, культуре. Абитуриент способен обосновать свои личные взгляды на историю, культуру, общественные события, их участников и высказать собственные мысли; уметь обсуждать текущие вопросы;
- вопросы, определяющие круг интересов, сферы мышления, склонность к разным видам деятельности и деятельности;

- вопросы, призванные определить психологические качества личности, дополненные контролем за поведением абитуриента (осведомленность, образное мышление, быстрота внимания к рассказу, способность к аналитическому мышлению, красноречие, коммуникабельность, сообразительность и др.).

Оцениваться будут творческие работы абитуриента (публикации, периодические издания, видео, фото, аудиоматериалы в интернет-СМИ и социальных сетях и т.д.).

9 Список рекомендуемой литературы:

1. Оспан Э. Эссе и его виды. Алматы, Институт развития образовательного контента, 2022.

2. https://emle.kz/?fbclid=IwAR3dxfmBLahNAHG0qyAfQJSyUyk_qHL0QAU8uo_dYGVLLVI1QEv-IW9-xnZM

3. Требования к написанию эссе / <https://stan.kz/esseni-kalay-zhazadi-barlik-erezheler-311643/>

4. Кодекс этики журналистики Республики Казахстан / https://www.inform.kz/kz/kazakstan-respublikasy-zhurnalisinin-etikalyk-kodeksi-tolyk-matini_a2506462

5. Материалы периодических изданий, телерадиоканалов, информационных порталов.

1 General provisions

The program is guided by the standard rules of admission to the educational organizations implementing educational programs of higher education approved by order of the MSHE RK.

Applicants in the group of educational programs "B029 - Audiovisual Media and Media Production" must apply for creative examinations in a timely manner.

For carrying out creative examinations a subject commission is created, which is approved by the rector of L.N. Gumilyov ENU.

The main task of the commission on carrying out examinations - revealing of creative abilities of the entrant, necessary for the profession of a publisher.

For admission to the group of educational programs "B029 - Audio-Visual Media and Media Production" a creative examination consisting of two stages is taken:

- 1. Analysis of a written work - an audiovisual or media work;**
- 2. Colloquium and portfolio.**

The first stage of the creative examination

The essay topics "Analysis of a written work - audio-visual or media work" are presented in several variants. The option of topics in the envelope, applicants choose themselves.

The essay topics in the selected option are shown to all applicants and written down on the board or monitor.

After that, the applicant proceeds to write an essay on the chosen topic. Three hours are allotted to write the essay.

The essay should freely state the applicant's views, values, idea and thoughts on the topic of his or her choice.

When writing an essay, the applicant should be guided by the following principles:

1. The introduction and conclusion should focus on the problem of the topic (the introduction raises a question, the conclusion summarizes the author's opinion).
2. The paragraphs are highlighted, the unity of the work through the logical interweaving of paragraphs is achieved.
3. Transmission of style: emotionally, expressively, artistically inherent in the essay.

The cut sheet with the applicant's name on the essay remains with the admissions committee. The text of the essay is handed out to the examination committee with a barcode.

The purpose of this exam in the group of educational programs "B029 - Audio-Visual Media and Media Production" is to test the applicant's talents, mastery of thinking, creativity, writing and critical thinking skills.

When writing a creative work, the applicant should be guided by the following rules:

- the essay is written in notebooks of at least 3 pages;
- The essay must be written clearly and understandably.

The applicant is directly responsible for the quality and content of his/her work.

The purpose of the «Colloquium and Portfolio» interview is to gain a deeper knowledge of creativity, level of professional orientation and general culture.

At the second stage the applicant's creative portfolio and colloquium questions on the correction and editing of the text are presented.

The text is edited individually with each applicant. During the exam committee members analyze the correctness of the edited text.

Fifty texts for editing were prepared for applicants.

Each entrant chooses one of the submitted texts in an envelope and individually performs the task, i.e. edits the text and passes it to the commission. The task includes correction of spelling, grammar and semantic design of the text, text corrections, stylistic and compositional edits.

Before the creative examination, the entrant may, in addition to other basic documents, present to the members of the commission:

- characteristics and recommendations of publishers, the media, school principals, and teachers;

- Author's materials published in print, newspapers, magazines, Internet publications, manuscripts (poems, stories, short stories, illustrations, etc.), audio and video materials, photos;

- letters of appreciation, diplomas, certificates, participation in various competitions and other documents about prizes received when participating in various creative competitions;

- materials on publishing, creative and professional work;

- Media materials can be presented in the form of a copy of a published work, photographs and supplemented by the original at the request of the applicant.

The Commission takes a collegial decision on the final assessment of the creative examination, taking into account special comments, if necessary.

Examination Commission for creative examinations is created and approved by the Chairman of the Board - Rector of L.N. Gumilyov ENU.

The composition of this commission consists of an odd number, including the chairman. The decision of the commission is considered valid, if at least two-thirds of its members are present at the meeting. The decision of the commission involved in the examination is taken by a majority vote.

The composition of the examination commission, approved by order of the Chairman of the Board - Rector of L.N. Gumilyov ENU, is formed from among professors, associate professors, highly qualified teachers, experienced journalists and editors in accordance with the profile of the specialty.

The results of each stage of the creative examination are entered into the evaluation sheet and minutes of the examination committee.

The results of each stage of the creative examination will be announced on the same day.

It is not allowed to retake the creative examination.

2 The form of the creative exam

The creative examination is conducted by the examination committee on the university campus in compliance with all sanitary norms.

Applications for the creative exam are accepted from June 20 to July 7.

The creative exam will take place from July 8 to 15.

To conduct the creative examination a subject commission is created, which is approved by the rector of L.N. Gumilyov ENU.

3 The order of the creative exam

The schedule of the creative exam (date, time and place of holding, consultations) is approved by the chairman of the selection committee and brought to the applicant before receiving documents.

Admission of applicants to the audience for the creative exam is carried out upon presentation of an identity document and compliance with all sanitary standards.

Before the start of the exam, applicants are explained the procedure for conducting a creative exam, the start and end times of the creative exam, where and when the results will be announced, and the procedure for applying for an appeal.

For the exam, the applicant must have stationery (pen and pencil).

Essay topics placed in envelopes are offered to applicants in several versions. After that, the applicant proceeds to write an essay on the topic he wants in the chosen version. Essay writing takes 3 hours.

The surname and initials of the applicant are not recorded in the essay.

During writing an essay each of the members of the commission observes the applicants.

During the creative exam the applicant cannot leave the audience without permission, make unnecessary movements, or interfere with others.

During writing a creative work the applicant writes the work in a student notebook and must be at least 200 words.

The applicant is directly responsible for the quality and content of the work.

At the second stage of the creative exam, the applicant must have creative works, articles published in the press, slides, video materials, photo albums (photos taken by him). Even without such materials, the applicant can pass the exam.

Portfolio display time - 5-7 minutes.

According to the colloquium, work and editing the text, expressing one's opinion and point of view depending on the text.

4 Conducting an entrance creative exam for persons with disabilities

In accordance with the Academic Policy of L.N. Gumilev ENU, one of the main principles of the University's academic activities is to ensure equal opportunities for all

students and education with special needs in terms of social, national, religious, gender, age and other characteristics of non-discrimination.

L.N.Gumilyov ENU conducts creative entrance exams for students with disabilities (hereinafter referred to as applicants with disabilities), taking into account the peculiarities of their psychophysical development, their individual capabilities and health status.

When passing the creative exam for applicants with disabilities, material and technical conditions are organized for unhindered access and finding applicants in the classroom, in the absence of an elevator, the auditorium should be located on the first floor of the building.

If necessary, applicants must submit in the application for admission to the L.N.Gumilyov ENU about the creation of special conditions.

On the basis of an application for admission with information about the need to create special conditions, applicants may be offered the following conditions:

- With the permission of the Chairman of the Admissions Committee, full-time creative entrance exams are held in separate classrooms;
- Applicants are allowed to conduct creative exams with other applicants, provided that they do not cause difficulties for applicants during the exam;
- The presence of an official assistant (tutor) during the creative exam, providing the necessary technical assistance in the classroom, taking into account the specifics of applicants (to take a workplace, move around, read, write down or issue a task, except for drawing and drawing, etc.) is allowed;
- By the decision of the Admissions Committee, the duration of the creative exam with disabilities can be increased, but not more than 1.5 hours.
- Applicants with disabilities will be provided with information on the procedure for conducting creative exams in a form accessible to them.
- Applicants with disabilities can use their own technical means during the entrance exam, depending on their characteristics (hearing aids of various modifications, magnifiers, portable table lamps, vehicles of various configurations, etc.).
- It is allowed to change the form of the creative exam (from oral to written and vice versa) at the request of an applicant with disabilities or his official representative by decision of the Admissions Committee.

5 Appeal

For the period of the entrance exams, in order to comply with the requirements for the creative exam, resolve disputes, protect the rights of persons passing the relevant exams, an appeal commission is created by order of the head of the university, which consists of an odd number of members, including its chairman.

The application for appeal is submitted to the chairman of the appeal commission personally by the person who passed the creative exam and is accepted until 1 p.m. the next 1 day after the announcement of the results of the creative exam and is considered by the appeal commission within one working day.

The decision of the appeal commission is considered competent if at least two thirds of its members are present at the meeting. The decision on the appeal of disagreement with the results of the creative exam is made by a majority vote of the number of members of the commission present.

According to the stage «Colloquium and portfolio» will be held in the form of interviews, appeals will not be considered.

The decision of the appeal committee shall be deemed competent if at least two-thirds of its members are present at the meeting. The decision on the appeal of disagreement with the results of the creative examination is taken by a majority vote of the commission members present.

At the stage «Colloquium and portfolio» will be held in the form of an interview, appeals will not be considered.

6 Criteria for evaluating the creative exam

In evaluating the work of the applicant, members of the commission are guided by the following criteria:

«Excellent» - 45–35 points:

- the content of the work fully corresponds to the topic.
- no errors;
- The content is developed gradually.
- Vocabulary is rich, syntactic structure is numerous, word usage is accurate.
- stylistic unity and artistry of the text.

«Good» - 34–25 points;

- the topic is sufficiently fully and convincingly disclosed with minor deviations from it.
- good knowledge of literary material, and other sources on the topic of written work, and the ability to use them to substantiate their thoughts, as well as to draw conclusions and generalizations.
- a logical and coherent presentation of the text of the work.
- a clearly formulated thesis that corresponds to the topic of the written work.
- in the main part logically, coherently, but insufficiently proves the proposed thesis.
- written in correct literary language, stylistically consistent with the content.
- there are sporadic factual inaccuracies.
- there are some minor inconsistencies in the presentation of ideas.
- the conclusion contains conclusions that logically follow from the content of the main part.

«Satisfactory» - 24–15 points;

- the topic is mostly disclosed.
- the answer is correct, but one-sided or insufficiently complete on the topic.
- there are deviations from it or there are separate mistakes in the presentation of factual material.
- the ability to draw conclusions and generalizations is insufficient.

- the material is presented logically enough, but there are separate violations of the sequence of expression of ideas.
- the conclusions do not fully correspond to the content of the main part.

«Unsatisfactory» - 14-0 points;

- the topic of the written work is absolutely not disclosed, indicating superficial knowledge;
- the written work consists of a rambling retelling of individual events, without conclusions and generalizations;
- the written work is characterized by a random arrangement of material, lack of connection between the parts;
- the conclusions of the written work do not follow from the main part;
- is characterized by the presence of gross spelling, punctuation and stylistic errors.

7 The subject of the first stage of the creative exam

In order to maintain the confidentiality of the creative exam assignments, the topics of Written work – analysis of audiovisual or media work are not announced in advance.

8 The subject of the second stage of the creative exam

In reviewing the edited text, the applicant may be asked the following questions:

- the degree of awareness of the chosen profession, the degree of awareness of this choice;
- the applicant's level of social and political training, his or her publishing activity, journalistic literacy, and ability to think independently;
- determine the applicant's sphere of thought in the general education program in literature, history, and culture. The applicant is able to justify his or her personal views on history, culture, social events, and their participants and to express his or her own thoughts; to be able to discuss current
- questions defining the circle of interests, areas of thinking, inclination to different types of activity and activity;
- questions designed to determine the psychological qualities of personality, supplemented by controlling the behavior of the applicant (awareness, imaginative thinking, quick attention to the story, the ability to analyze, eloquence, communication skills, intelligence, etc.).

Creative works of the applicant will be evaluated (publications, periodicals, video, photo, audio materials in Internet media and social networks, etc.).

9 List of recommended literature:

1.Ospan E. Essay and its types. Almaty, Educational Content Development Institute, 2022.

2.https://emle.kz/?fbclid=IwAR3dxfmBLahNAHG0qyAfQJSyUyk_qHL0QAU8uodYGVLLVI1QEv-IW9-xnZM

3.Requirements for writing an essay/ <https://stan.kz/esseni-kalay-zhazadi-barlik-erezheler-311643/>

4.Code of ethics of journalism of the Republic of Kazakhstan / https://www.inform.kz/kz/kazakstan-respublikasy-zhurnalisinin-etikalyk-kodeksi-tolyk-matini_a2506462

5.Materials of periodicals, television and radio channels, information portals.